

Fit For Fair

Newsletter
II/2015

Dôstojná práca
v textilnom
priemysle

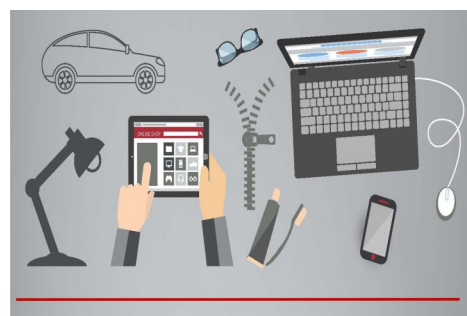
Stopy krvi na našich smartfónoch

Denne ich používame a nosíme pri sebe, vo vreckoch, do práce, do školy. Hľadáme v nich telefónne čísla, mapy, adresy, surfujeme na webe a sociálnych sieťach.

Komu by vôbec napadlo, že za výrobou smartfónov a elektroniky z radov nových technológií sa môže skrývať ozbrojený konflikt, moderné otroctvo a zomierajúci ľudia?

Je ťažké pripustiť si to, no väčšina našej elektroniky v sebe nosí cenné minerály. Nachádzajú sa v regiónoch, ktoré sužujú občianske vojny a vyčistiť ozbrojených milícií.

Ťažbu minerálov nevyhnutných pre naše mobily či počítače držia v rukách násilné gangy, ktoré na prácu zneužívajú otrokov i detí. Čo môžeme proti tomu vôbec robiť?

Špinavé tajomstvo Talianska: Výroba kože

Kampaň Zmeň svoje topánky tento rok predstavila pochmúrne pozadie výroby našich topánok a najmä tých kožených. Talianski kolegovia z kampane Change your shoes prišli v decembri so zásadným odhalením.

Kožiarsky priemysel má svoje „obete“ a environmentálne dopady nielen v rozvojovom svete, ale aj tu u nás v Európe. Čo by sme kameňom dohodili, v Taliansku sa nachádzajú kožiarske „kolónie“, kde tvrdo drú ľudia imigranti, často ilegálne.

Ich práva sú spravidla porušované, pracujú v nebezpečných podmienkach. Vieme, čo sa skrýva za koženými produktami, ktoré kupujeme? V tomto prípade ani vyššia cena nezaručuje etickejšiu výrobu. Naopak...

Ďalej sa dočítate:

„Zaslúžime si 177“, žiadajú šičky v Kambodži

Šijú pre veľké odevné firmy, no zarábajú platy, z ktorých nedokážu vyžiť. Azda najhlasnejší boj za dôstojnú plácu v textilnom priemysle sa už niekoľko rokov odohráva v Kambodži. Tamojšie šičky a pracovníci textiliek, ktoré dodávajú pre veľké odevné značky, žiadajú vyššiu minimálnu mzdu, dlhodobé dohody a lepšie pracovné práva. Podarí sa im to?

Fit For Fair sa po troch rokoch končí, čo si pre vás pripravilo SCCD?

Záver 3 ročnej kampane Slovenského centra pre komunikáciu a rozvoj má interaktívnu dohru. Fit For Fair bude doznievať aj v r. 2016. Pripravili sme si pre Vás e-learningový kurz, ktorý môže hravo absolvovať každý z nás. Verejnosť sa tak môže dozvedieť a naučiť viac o dôstojnej práci, ľudských právach i Cieľoch udržateľného rozvoja.

Krvavé smartfóny a konfliktné minerály

Mobily a s príchodom nových technológií najmä smartfóny sa stali dennou súčasťou nášho života. Niektorí vlastnia dva či tri, iní si kupujú s vývojom elektroniky na trhu nový smartfón každý rok.

Väčšina ľudí však stále nepozná tvrdú realitu, ktorá sa skrýva za našou elektronikou. Počítačmi, mobilmi, smartfónmi, tabletmi – čo by sme bez nich len robili? Ich výroba však priamo podporuje ozbrojené konflikty a moderné otroctvo v rozvojových krajinách.

Tušili ste to?

V elektronike sa totiž skrývajú vzácne minerály nevyhnutné pre chod nových technológií. Ťažba by sa pritom dala nazvať prinajmenšom krvavou, prinajhoršom smrteľnou.

Naše smartfóny a iná elektronika v sebe nevyhnutne obsahujú tantalum, známy aj ako koltán. Ide o vzácny minerál, zlúčeninu dvoch kovov, kolumbitu a tantalitu. Pri výrobe elektroniky je výhodný preto, lebo odoláva teplu aj korózii. Dnes je koltán súčasťou každého nášho mobilu alebo počítača, skrátka modernej elektroniky, bez ktorej si

NAŠE TELEFÓNY PODPORUJÚ NÁSILIE

nútená práca

výnosy používané na nákup zbraní

detská práca

porušovanie ľudských práv

Pri ich výrobe sa používajú konfliktné minerály - vzácne nerasty získavané často v neľudských podmienkach.

CÍN Sn

TANTAL Ta

VOLFRÁM W

ZLATO Au

Tieto nerasty sú potrebné na výrobu elektroniky a mnohých predmetov každodennej spotreby.

V DR Kongo desaťročia zúri ozbrojený konflikt, ktorý si vyžiadal rokmi až 5 miliónov obetí. Dnes naďalej prispieva k porušovaniu ľudských práv aj pri ťažbe vzácnych minerálov.

Obrovský dopyt a vzácnosť koltánu z neho robí celosvetovo veľmi lukratívny a žiadaný materiál. Vyskytuje sa len v niektorých oblastiach sveta. Ťažba sa však sústreďuje v Demokratickej republike Kongo – až 64 percent, ďalších asi 10 percent v susednej Tanzánii.

Lenže v DR Kongo desaťročia zúri ozbrojený konflikt, ktorý si vyžiadal rokmi až 5 miliónov obetí. Dnes naďalej prispieva k porušovaniu ľudských práv aj pri ťažbe vzácnych minerálov. Často tento obchod totiž majú v rukách konžské ozbrojené skupiny, ktoré na ťažbu a ťažké práce zneužívajú ľudí – moderných otrokov – a veľmi často aj deti. Tie tvoria až 40 percent robotníkov v týchto baniach.

Čo však môže bežný spotrebiteľ proti konfliktným minerálom robiť? Nachádzajú sa v drvivej väčšine elektroniky. Dnes už však firmy o tomto probléme vedia a máme moc i právo spytovať, odkiaľ vzácne minerály čerpajú.

Viacere spoločnosti dnes deklarujú, že sú „conflict-minerals-free“ a násilie v baniach na koltán nepodporujú.

Najefektívnejšie by bolo dosiahnuť celoplošný zákaz dovozu konfliktných minerálov.

Podpíšte aj Vy petíciu za reguláciu obchodu s konfliktnými minerálmi a za tzv. „conflict-free minerals“ v EÚ!

<http://www.sccd-sk.org/sk/stop-mad-mining/news/peticia>

Rozvojovka: Kambodžské šičky sa búria:

„Potrebujeme 177“

Textilný priemysel v Kambodži je hlavným exportným sektorom (80%) a malú rozvojovú krajinu v Juhovýchodnej Ázii vyšvihol medzi lukratívne výrobné svetových odevov medzi Čínou, Indiou a Bangladéšom.

V sektore pracuje 700 tisíc ľudí, väčšinou žien. Aj keď textilné továrne značne zdvíhajú rast HDP Kambodže, mzdy, ktoré platia šičkám sú dlhodobo kontroverzné.

Odbory neúspešne bojujú i rokujú s vládou a súkromným sektorom – zväčša sub-dodávateľmi pre veľké odevné značky, o dôstojné zárobky.

Posledné roky Kambodža bola svedkom štrajkov, bojkotov a násilného potlačenia protestov pracovníkov textilných tovární bezpečnostnými zločkami.

Zahraničný tlak na firmy ako H&M, Puma či Marks and Spencer za lepšie pracovné podmienky v Kambodži vyústil do kampane za minimálnu mzdu v textilkách 177 dolárov oproti súčasným 128 dolárom.

Lenže kambodžská vláda sa snaží odbory ovplyvniť, aby zabránila odlivu textilných subdodávateľov do krajín s lacnejšou pracovnou silou, napríklad Barmy. Odbory sa štiepia a nevedia sa zhodnúť na jednotnej čiastke, ktorú by spoločne žiadali. Dohoda, ktorá by uspokojila všetkých, je ďaleko.

Koalícia pracovníkov kambodžského odevného priemyslu CCAW obviňuje vládu, zo zorganizovania tajného

hlasovania a ovplyvňovania provládných odborov.

Tajné hlasovanie vraj ustálilo „konsenzus“ na čiastke 158 dolárov, hlavné odbory CCAW sa však na hlasovaní nezúčastnili. „Väčšina z prítomných odsúhlasila túto sumu, takže viac menej s ňou musíme súhlasiť ako s oficiálnym návrhom odborov,“ povedal Mom Thal za vládných vyjednávačov.

Kambodžská vláda tiež tvrdí, že odbory si zamieňajú minimálnu mzdu so životným minimom. Naráža pritom na nedávny prieskum DC Institute, ktorý ustálil výdavky textilných pracovníkov na 207 dolárov mesačne. Odbory CCAW pôvodne žiadali túto čiastku vo vyjednávaniach s vládou, neskôr

Krátkodobé úväzky sú problém v celom textilnom priemysle v Kambodži.

Výrobcovia sú si toho vedomí.

Tell the brands
#WeNeed177
in Cambodia

Minimálna mzda je však len jedným z problémom textilného priemyslu v Kambodži. Používanie krátkodobých kontraktov má zásadný dopad na kvalitu života šičiek.

Švédska organizácia Fair Action tento rok robila prieskum medzi zamestnancami textiliiek šijúcich pre H&M. V správe z tohto prieskumu sa píše, že v továrňach pre H&M sú šičky nútené nebrať si dovolenku či PNku pod hrozbou, že im neobnovia pracovné dohody.

V jednej továrni sa zistilo, že všetky šičky pracovali na dohody na dobu určitú, kratšiu ako 2 roky, ktoré nariaďuje zákon v Kambodži.

„Všetci chceme dlhodobé dohody, ale neprotestujeme. Bojíme sa, že nás vyhodia,“ povedala jedna zo šičiek. „Na začiatku nedostaneme na výber druh pracovnej dohody. Jednoducho začneme pracovať a dúfame, že to bude čo najdlhšie.“

H&M však nie je ani zďaleka jediná značka, ktorej subdodávateľa zamestnávajú na dobu určitú a krátkodobé dohody.

Vlani sa v inom prieskume dokázalo, že krátkodobé kontrakty, známe aj ako Fixed Duration Contracts (FDCs) sú realitou takmer vo všetkých textilkách v krajine.

Workers Rights Consortium (WRC) spravilo prieskum v 127 továrňach po celej krajine v rokoch 2012 až 2013. P

Podľa ich správy, FDCs, krátkodobé kontrakty na menej ako nariaďuje zákon (2 roky) sú najväčšou ilegálnou dejúcou sa v textilnom priemysle v Kambodži. Všetci výrobcovia sú si toho dobre vedomí.

„FDCs sa používajú proti lídrom odborov, proti ženám pred materskou a, aby sa zamestnávateľa vyhli vyplácaniu bonusov.“

Fit For Fair sa končí, my pokračujeme e-vzdelávaním

Kampaň Fit For Fair dosiahla svoj záver. Po troch rokoch mini-kampaní špecializovaných na odevy či topánky, a rôznych pohľadov na textilný priemysel, práva pracovníkov či etické spotrebiteľstvo, bolo načase zhrnúť Fit For Fair do výstupu, ktorým bude na Slovensku doznievať aj budúci rok.

Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj preto prináša e-learningový kurz o dôstojnej práci v rámci Global Learning Manual z kampane Fit For Fair. Verejnosť, študenti i pracujúci, tak budú mať možnosť prejsť krátkym, no intenzívnym kurzom o dôstojnej práci, ľudských právach a Cieloch udržateľného rozvoja.

Dôstojná práca je ľudským právom

1. Dôstojná práca a ľudské práva 2. Práca a udržateľný rozvoj 3. Čo môžem urobiť ja? DISKUSIA

Všetci ľudia sú si rovní
Čo je dôstojná práca?
Práca a svet

Práca a svet

20,9 miliónov ľudí po celom svete vykonáva **nútenú prácu**. Muži, ženy a deti sú väzňami systému, do ktorého ich nalákali cez lži či nátlak, niet však pre nich úniku. Odhady Medzinárodnej organizácie práce zahŕňajú nielen nútenú prácu, ale aj **pašeráctvo ľudí** do nútenej práce a **sexuálne vykorisťovanie obetí**. Moderné otroctvo sa tak týka **troch** z každej tisíciky ľudí na svete.

Verejne dostupný a zdarma, tento kurz uvedie absolventov do práv, ktoré má každý človek a pracujúci, špecifických problémov menších či žien z hľadiska diskriminácie a práce.

Interaktívnym obsahom v podobe nielen textov, ale aj fotografií a videí, si slovenská verejnosť môže tiež osvojiť znalosti o tom, čo je to dôstojná práca a v akých prípadoch sú práva pracujúcich porušované.

Vyvážený pohľad na rozvojové krajiny, Slovensko, Európu a svet vôbec prinášajú rôzne príklady najmä s ohľadom na nové Ciele udržateľného rozvoja, ktoré sa svet zaviazal dodržiavať od roku 2015 do 2030. Týkajú sa nielen rozvojového, ale aj rozvinutého sveta.

Keďže kampaň Fit For Fair sa týka najmä textílií, e-learningový kurz ponúka mnohé pohľady na katastrofálne podmienky v odevnom priemysle, biednu bezpečnosť pri práci a klam na strane spotrebiteľa, ktorý netuší, čo si kupuje. Aj preto je záver kurzu venovaný etickej spotrebe a povzbudeniu k aktivite občana Slovenska i EÚ, ktorý má právo vedieť i rozhodovať.

Nútená práca sa často začína celkom dobrovoľne. Človek je nalákaný cez ponuku, ktorú sám prijme. Nie vždy sa však sľuby končia tak, ako zo začiatku vyzerali.

Ako sa človek stane obeťou nútenej práce? Kde sa končí sloboda jedinca a začína sa moderné otroctvo?

Ako sa človek môže nechať zlákať na nútenú prácu? Mohlo by sa to stať aj Vám? Sú nejaké okolnosti, ktoré k tomu môžu prispieť? Aké počty by ste preživali, keby Vás stretol rovnaký osud ako muža v tomto videu?

Diskutuj

Približne 35,8 milióna ľudí po celom svete žije v modernom otroctve.

V ktorých krajinách žije najviac moderných otrokov v prepočte na obyvateľov?

Mauritánia	4 percentá
Uzbekistan	3,97 percenta
Haiti	2,3 percenta
Qatar	1,36 percenta
India	1,14 percenta

Prejdite si e-learningový kurz aj Vy! Na záver získate certifikát SCCD o jeho absolvovaní.

<http://dostojnopraca.wix.com/e-learning>

Nová správa odhaľuje vykorisťovanie v kožiarskom priemysle v Taliansku

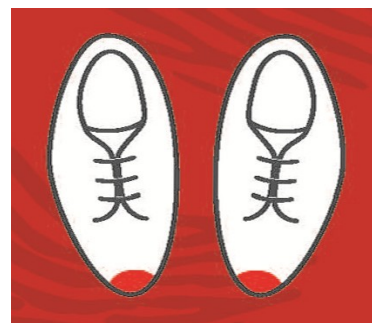
Kampaň Zmeň svoje topánky bola jednou z finálnych, ktoré v roku 2015 spustili viaceré európske krajiny v rámci iniciatívy Fit For Fair. Change your shoes však koncom roka prišla s absolútnym ternom. Vykorisťovanie pracovníkov a používanie nebezpečných, toxických materiálov sa totiž netýka len kožiarskeho priemyslu a výrobní obuvi v Bangladéši či iných rozvojových krajinách. V špeciálnej správe to odhalilo talianske Centro Nuovo Modello di Svillupo, ktoré spravilo rozsiahly prieskum v kožiarskom priemysle v Taliansku.

Sektor spracovávanía kože, tzv. vyčiňovania, sa v Taliansku sústreďuje v troch regiónoch krajiny – Arzignano, Veneto – Santa Croce, Toscana – Solofra, Campania. V týchto troch oblastiach sa spracováva 88% talianskej kožiarskej

produkcie. Sektor zamestnáva vyše 23 tisíc ľudí – oficiálne, plus niekoľko ďalších tisícov na krátkodobé úväzky. Tie sú v talianskej legislatíve legálne a môžu trvať aj len niekoľko dní. Podľa štatistík z roku 2014 bolo 75% pracovníkov v talianskom kožiarskom priemysle zamestnaných práve na krátkodobé úväzky cez dodávateľské agentúry. Len štvrtina zamestnancov pracovala priamo pre výrobnú firmu.

Tento biznis zamestnáva nespočetné množstvo prisťahovalcov, imigrantov, keďže proces vyčiňovania kože je nielen ťažká práca, ale aj dosť nepríjemná a vôbec nie lákavá. Práca so surovými kožami a rôzne štádiá procesu vyčiňovania znamenajú narábanie s ťažkými, špinavými kožami.

Kedysi kožiarsky priemysel zamestnával Talianov z juhu, dnes ním domáci opovrhujú a stal sa dominantou senegalských imigrantov. Šéfovia v továrňach často

V prieskume v talianskom priemysle spracovávanía kože sa tiež zistilo:

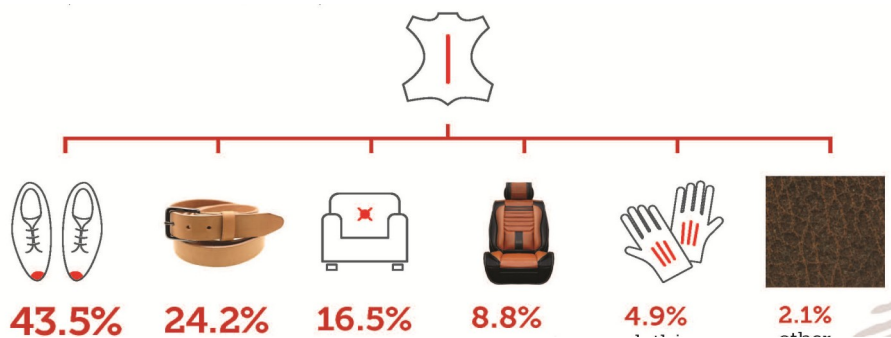
Takmer polovica firiem používa nejakú formu ilegálnych praktík pri zamestnávaní.

Vyššie 20% ľudí zamestnáva ilegálne.

Vyššie polovica pracovníkov je neregistrovaná.

Zisky z kožiarskeho priemyslu v Taliansku dosiahli v r. 2013

5,25 mld. eur. V ktorých sektoroch?

Topánky—Kožené doplnky—Nábytok—Automobilový priemysel—Oblečenie a kožené rukavice—Ostatné

Taliansko je výrobnou koží pre luxusné značky. Po Číne (vyše 40 percent) a Mexiku (vyše 6 percent) je tretím najväčším (5 percent) producentom kožených topánok na svete. Ak obľubujete luxusné značky, alebo si radi zaplatíte za kvalitu, tak je viac ako pravdepodobné, že Vaše kožené topánky pochádzajú práve z toxického, znečisťujúceho sektora v Taliansku, ktorý vykorisťuje sociálne a ekonomicky slabších prisťahovalcov a ilegálnych imigrantov.

„Sylla v reťazci krátkodobých úväzkov“

Narodil sa v Senegale v roku 1979. Vo vyčiňovacom sektore pracoval od roku 2005. Aj keď pracoval vždy pre tú istú firmu, nikdy nedostal iný ako krátkodobý kontrakt. Pracoval na dohody na 5 dní či maximálne mesiac. Majiteľ továrne ho nazýval „môj chlap“ a Sylla musel pracovať len pre neho. Agentúra na krátkodobé úväzky pritom spolupracuje

s kožiarskou firmou – keď sa Syllovi skončí dohoda, neponúkne mu iné či lepšie, ale vždy ho povolá, keď ho „jeho firma“ potrebuje. Takto agentúry na krátkodobé úväzky fungujú – v reťazci, ktorý síce bol v Taliansku a jeho zákonoch mienený ako pracovná flexibilita, no nakoniec robí z pracovníkov súkromný majetok kožiarskych firiem.

Najväčšou priamou hrozbou pre pracovníkov v kožiarskom priemysle je otrava sirovodíkom. H₂S je bezfarebný, extrémne jedovatý plyn, ktorý zapácha ako zhnité vajcia. Pri nadýchaní sa môže človek okamžite zomrieť. Sirovodík sa používa vo viacerých štádiách vyčiňovania kože. Pri spracovávaní sa používa aj chróm, ktorý spôsobuje astmu a slepotu. Okrem toho pracovníci často trpia svalovo-kĺbovými poruchami 44%, rakovinou 19%, no a na treťom mieste sú ochorenia a podráždenia kože pre kontakt s nebezpečnými chemikáliami.

PRADA

Salvatore Ferragamo

Smrť Thiam Mamadou Lamine v Santa Croce, Jún 2004

Mal 35 rokov a bol zo Senegalu. Bol to jeho prvý deň v práci na krátkodobý úväzok. Dostal ranu oblakom sírovodíka, ktorý vyšiel z bubna, kam sa vkladajú kože na vyčiňovanie. Aj keď už predtým pracoval v priemysle so spracovaním kože, tento raz nebol ochranný systém zapnutý, Thiam tak dostal priamu ranu – nádych sírovodíka je ako smrť v plynovej komore. Aj keď mu ihneď podali prvú pomoc, bolo už neskoro. V Senegale po sebe zanechal manželku a dve deti, z ktorých jedno ani nepoznal.

Priemysel spracovania kože produkuje a do životného prostredia vypúšťa tuhý odpad, znečistenú vodu a znečisťujúce plyny. Ekologicky ide o katastrofu. Nejde však len o odpad z neho. Správa z Talianska uvádza aj oveľa globálnejšie a ďalekosiahlejšie fakty:

Čo všetko sa spotrebuje na výrobu jedného kilogramu surovej zvieracej kože?

17 100 litrov vody

7,4 kg zrna

41 kg krmiva

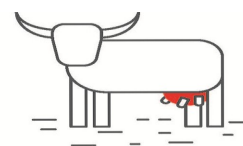
Globálne: 40% produkcie obilnín putuje na kŕmenie hospodárskych zvierat

Tretina ornej pôdy, teda **14 miliárd hektárov**, je určených na pestovanie obilnín ako krmiva pre hospodárske zvieratá

Výroba mäsa a kože je zodpovedná za **65% odlesňovania a 14% emisií skleníkových plynov** – toto číslo však zodpovedá len za plyny, ktoré produkujú zvieracie exkrementy, neráta sa v ňom s ďalšími emisiami pri pestovaní zrna, keďže v tom prípade by to bolo dvojnásobne toľko.

FARMY

Cesta koženej topánky sa začína na farmách s dobytkom. Práve tieto zvieratá sú zdrojom väčšiny koží, ktoré sa produkujú po celom svete – 66 percent. V kožiarskom priemysle sa však využívajú aj kože z oviec, kôz a ošípaných.

BITÚNKY

Ich primárnym zdrojom príjmov je mäsiarsky priemysel. No 20% z hodnoty zabitého zvieratá pochádza z predaja jeho kože.

VYČIŇOVANIE

Surová zvieracia koža je extrémne krehký produkt. Po stiahnutí je koža nasolená a putuje do vyčiňovacieho sektora, kde podstupuje dlhý proces s asi dvadsiatimi rôznymi úkonmi. Na konci tohto procesu je koža hotová a pripravená, aby sa z nej vyrobili rôzne časti topánok.

VÝROBA OBUVI

Najhrubšia koža sa používa na výrobu podrážok a spodkov topánok, kým z tej jemnejšej sa vyrábajú vrchné a ostatné časti koženej obuvi. Luxusné značky

Informačný bulletin Fit For Fair II/2015

Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj, n.o.,
Bratislava 2015

<http://www.sccd-sk.org/>

Informačný bulletin o tom, ako môžeme aj my podporiť snahu o dôstojnejšie pracovné podmienky pracovníkov v textilnom priemysle.

Fotografie a obrázky pochádzajú z archívu organizácie, z vlastnej tvorby a z propagačných materiálov európskej kampane Fit For Fair a partnerských organizácií. Všetky materiály boli použité so súhlasom vlastníkov, alebo na základe otvorenej licencie.

Tento materiál vznikol s podporou Európskej komisie. Európska únia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií, zdrojov a postojov v ňom obsiahnutých.